

Een rijke oogst de vruchten van de oecumenische dialoog

Willibrordzondag 2011

Het thema van Willibrordzondag 2011 is positief getoonzet: de oecumenische dialogen die de Rooms-katholieke Kerk sinds het midden van de jaren zestig met Lutheranen, Anglicanen, Methodisten en Gereformeerden voert, hebben rijke vruchten voortgebracht. Het beginsel dat er veel meer is wat ons bindt, dan wat ons scheidt, wordt door het boek van kardinaal Kasper over de vruchten van de oecumenische dialoog, dat eerder dit jaar in Nederlandse vertaling door uitgeverij Berne op de markt is gebracht, bevestigd.¹ Over de fundamentele gegevens van het geloof in Jezus Christus en in de Drie-ene God zijn de kerken het volledig eens. De leer over de rechtvaardiging door het geloof heeft, sinds de in 1999 bereikte overeenstemming tussen katholieken en lutheranen, geen kerkscheidende betekenis meer. De vragen waarover nog geen overeenstemming bereikt is, gaan vooral over de ecclesiologie, in het bijzonder over het ambt.

Op 16 juni jl. vond op initiatief van de vereniging en in samenwerking met de katholieke en protestantse theologische faculteiten aan de Universiteit van Utrecht een symposium plaats.²

Katholieke en protestantse theologen uit Nederland en Vlaanderen hielden de resultaten van deze rooms-katholieke evaluatie van veertig jaar oecumene tegen het licht. Er viel bewondering en instemming te beluisteren over het feit dat de katholieke kerk tot een dergelijke consistente evaluatie van de oecumenische dialogen in staat is. Het daagt de andere kerkfamilies uit om ook een evaluatie van de resultaten van de oecumene op schrift te stellen. Maar er klonk ook kritiek. Is de oogst niet te bescheiden? En wat moet je met zo'n boek? Weliswaar is aan het slot een agenda

voor het gesprek tussen de kerken in de toekomst uitgezet, maar het boek bevat geen handreikingen voor de praktische oecumene.

Actualisering

De vraag die na het symposium overblijft is, wat we doen met de vruchten van de oecumenische dialogen? De oogst mag rijk zijn, een oogst die niet genuttigd wordt, gaat rotten, zei één van de sprekers van het symposium. Lutherkenner Dick Akerboom legde de vinger op de wonde plek: de overeenkomst over de rechtvaardigingsleer van 1999 is prachtig, maar blijft een zaak van specialisten. Waar het op aan komt is dat de kerken in hun verkondiging de Bijbelse boodschap van de rechtvaardiging vertalen in woorden die relevant zijn voor mensen van vandaag en die aansluiten bij hun

Inhoudsopgave

Pag. 1-2

Een rijke oogst

Willibrordzondag gaat over de rijke oogst van de oecumenische dialogen en de mogelijkheden voor de praktische oecumene

Pag. 3

Checklist

Convenanten zijn een nieuw instrument om de plaatselijke oecumene te verankeren. Klaas van der Kamp, secretaris van de Raad van Kerken, licht de betekenis toe.

Pag. 4

Netwerk en communicatie

Op de ledenvergadering wordt het nieuwe beleidsplan gepresenteerd. Netwerk en communicatie zijn de kernwoorden.

Pag. 5

Nieuwe penningmeester

De nieuwe penningmeester van de vereniging stelt zich voor. Christien van den Heuvel heeft vertrouwen in de toekomst van de vereniging.

Pag. 6

Bruggen bouwen

De vereniging voerde actie voor steun aan de Koptisch Orthodoxe Kerk in Egypte. Positief blijven denken ook als het moeilijk is, luidt het motto van Sara Nakhla.

Pag. 7

De doop

De Raad van Kerken geeft met twee verklaringen een nieuwe impuls aan de wederzijdse dooperkenning.

Pag. 8

Korte berichten

Agenda najaar 2011

¹ Walter Kasper, Een rijke oogst. De vruchten van de oecumenische dialoog is te bestellen op www.berne-boek.com en kost € 24,90.

² De teksten van het symposium zijn te vinden in het tijdschrift Perspectief nr. 13, september 2011 op www.oecumene.nl

Gespreksvragen

Het boek *Een rijke oogst*. De vruchten van de oecumenische dialoog is geen gemakkelijke kost. Het boek wemelt van citaten uit de verschillende oecumenische dialogen. Maar wie wil ontdekken waar het gesprek tussen de kerkelijke tradities in het Westen over gaat en hoever het gevorderd is, zou het zeker moeten lezen. Het boek biedt een helder overzicht van de bereikte overeenstemming en een stevig houvast voor een positieve oecumenische inzet in de hele kerkgemeenschap. Om de lezing en de bespreking van het boek in parochies en kerkelijke gemeenten te helpen, zijn er bij ieder hoofdstuk gespreksvragen opgesteld. Deze zijn te vinden op de website van de vereniging www.oecumene.nl

individuele en maatschappelijke situatie. En daar ligt volgens Akerboom het probleem zowel voor de Lutherse als de Rooms-katholieke Kerk.

Vraag naar God

Maar komen we er wel met actualisering en het bij de tijd brengen van de boodschap van het Evangelie? Ligt het probleem uiteindelijk niet op een ander niveau? Zijn mensen in onze tijd ontvankelijk voor de elementaire boodschap van het Evangelie? Met een beroep op het werk *Een seculiere tijd* van de Canadese filosoof Charles Taylor, stelde Mgr. Gerard de Korte in zijn woord van hoop aan het einde van het symposium, dat geloof in God voor veel mensen niet meer is dan een optie. We maken een crisis door in het Godsgeloof die reikt tot in het hart van onze parochies en kerkelijke gemeenten. Als deze analyse juist is, kan de betekenis van de vruchten van de oecumenische dialoog moeilijk hoger worden ingeschat. De grootste vrucht van de oecumenische dialogen is immers het bewustzijn van het gemeenschappelijk geloof in Gods menswording in Christus en het gemeenschappelijk belijden van de drie-eenheid God. Over deze fundamentele gegevens van het geloof stemmen de ker-

Deze zomer verscheen bij Herder een nieuw boek van Walter kardinaal Kasper: *Katholische Kirche, Wesen, Wirklichkeit, Sendung* (586 pp., € 29,95). Het is een fascinerende studie. Het boek begint met een autobiografische beschrijving over zijn eigen leven met en in de Kerk. Daarop volgt een uiteenzetting van de in de zin van het Tweede Vaticaans Concilie vernieuwde katholieke ecclesiologie. Het werk is een geëngageerd pleidooi voor een eigentijds verstaan van de Kerk, dat de werkelijkheid serieus neemt en bemoeit om samen Kerk te zijn, in haar te leven en van haar te houden.

kelijke tradities met elkaar overeen. Dat biedt volop mogelijkheden voor oecumenische ontmoeting, uitwisseling en nauwe samenwerking, mits er bereidheid is om van elkaar te willen leren.

Samen leren en dienen

Kansen ziet Mgr. De Korte vooral op twee terreinen: het *samen leren* en het *samen dienen*. Op beide is er oecumenisch een wereld te winnen. Rondom de open Bijbel kunnen katholieken en protestanten elkaar ontmoeten en met elkaar in gesprek gaan. In beide kerkelijke tradities hebben geloofscommunicatie en catechese prioriteit. Door samen terug te keren tot de bronnen van het geloof kan een nieuw vruchtbaar begin gemaakt worden. Evenzo is de oecumenische diaconie van belang. Parochiële caritasinstellingen en diaconieën zouden nog veel meer de handen ineen moeten slaan. In maatschappelijke aangelegenheden zoals de armoedeproblematiek, de ecologie en de vredesopdracht bestaat er tussen de kerken in Nederland al jarenlang een vruchtbare samenwerking die voortgezet moet worden.

‘Als christenen zijn wij geroepen om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren. Wij zijn geroepen tot voortdurende vernieuwing. Door de heilzame werking van Gods Geest is de Kerk geroepen tot voortdurende bekering en zuivering: *Ecclesia semper purificanda*. Gods Geest zet ons aan met enthousiasme op de oecumenische weg voort te gaan’, zo besloot De Korte zijn verhaal. ●

Checklist en convenant ter ondersteuning van de plaatselijke oecumene

Ter ondersteuning van de plaatselijke oecumene stelde de Raad van Kerken onlangs een document vast onder de titel 'Gebundelde krachten in de oecumene'. Het doel is om parochies en kerkelijke gemeenten aan het denken te zetten over de plaatselijke oecumene en handreikingen te geven om hun verbondenheid te versterken. In reactie op dit document stelde de Bisschoppenconferentie een instructie vast voor parochies. De kern van de instructie is dat waar katholieke parochies bij het sluiten van convenanten betrokken zijn de katholieke kerkorde (Codex Iuris Canonici) en regelingen inzake de oecumene (Oecumenisch Directorium) gerespecteerd dienen te worden. Voor het sluiten van een convenant door een katholieke parochie is de toestemming van de diocesane bisschop vereist.

◆ Klaas van der Kamp.
Foto: Raad van Kerken

Zelfonderzoek

De oprichting van de eerste plaatselijke raden van kerken dateert van het einde van de jaren zestig van de vorige eeuw. Op het hoogtepunt waren er meer dan 300 plaatselijke raden van kerken in Nederland. De plaatselijke oecumene heeft het de laatste jaren steeds moeilijker. Het valt niet mee om nieuwe mensen voor deze taken te winnen. De organisatiestructuren van de kerken zijn door reorganisaties en samenvoegingen van parochies veranderd. Het nieuwe document van de Raad van Kerken heeft ten doel om de plaatselijke oecumene een stevigere basis te geven door deze te verankeren in de plaatselijke geloofsgemeenschappen zelf. Ds. Klaas van der Kamp, secretaris van de Raad van Kerken, hoopt dat parochies en gemeenten aan de hand van de oecumenische checklist in het document alle activiteiten goed tegen het licht houden. Oecumenische structuren en verbanden dienen goed afgestemd te worden op de nieuwe parochieverbanden.

Convenant

Het idee van het instellen van convenanten werd enkele jaren geleden op tafel gelegd door de Oecumenische Polderkring, een gezelschap van katholieke en protestantse theologen en kerkjuristen uit Zuid-Holland. Zij lieten zich daarbij inspireren door voorbeelden uit Engeland. Binnen het verband van Churches Together waaraan ook de Rooms-katholieke Kerk deel-

neemt zijn diverse modellen voor de vormgeving van oecumenische samenwerking op plaatselijk niveau uitgewerkt. Deze zijn gepubliceerd op de site van de Bisschoppenconferentie (www.catholicchurch.org.uk).

Het probleem waar de raden van kerken in Nederland tegen aanlopen is dat de oecumenische samenwerking vaak een aangelegenheid blijft van enkele voortrekkers die nauwelijks doorwerkt in de geloofsgemeenschappen. Het idee achter het convenant is dat de geloofsgemeenschappen zelf in het oecumenisch partnerschap worden betrokken. Convenanten hebben volgens ds. Klaas van der Kamp een belangrijke meerwaarde. Ze leggen vast wat plaatselijke geloofsgemeenschappen samen willen doen en brengen daarmee de oecumenische ambitie tot uitdrukking. Het bereiken van een convenant is een vreugdevol moment dat door de gemeenschappen samen gevierd zal worden. De bestuurders van de kerkgemeenschappen zijn door de ondertekening van het convenant aan de oecumenische samenwerking gecommitteerd.

Niet juridisch, wel bindend

Wat in de tekst opvalt is de opmerking dat het convenant 'nadrukkelijk geen juridische implicaties naar kerkelijk noch naar civiel recht heeft' en dat het 'op geen enkele manier in de rechten wil treden van de convenantpartners'. Dat wil anderzijds nog niet zeggen dat de afspraken zonder betekenis zijn. De

intentie is wel degelijk om tot bindende afspraken te komen voor een termijn van drie jaar. Van der Kamp spreekt van 'gentlementsagreement' waar geloofsgemeenschappen die samen op weg gaan zich aan willen houden.

In de Instructie van de Bisschoppenconferentie zijn de specifieke randvoorwaarden geformuleerd waaronder katholieke parochies convenanten met andere geloofsgemeenschappen kunnen aangaan. Daarin onderstrepen zij dat het convenant de katholieke kerkorde en richtlijnen op het gebied van de oecumene niet buiten werking kan stellen. Ook geven zij aan dat de bisschop van ieder diocees vanaf de voorbereidende fase betrokken wil zijn bij de totstandkoming van de convenanten waaraan een katholieke parochie deelneemt.

Ds. Klaas van der Kamp heeft begrip voor de katholieke opstelling. In de katholieke ecclesiologie is het bisdom de lokale kerk. Dat is een groot verschil met de protestantse gemeente die plaatselijk georganiseerd is. Het document stelt op geen enkele manier een kerkorde van één van de betrokken kerken ter discussie. Voor de ondersteuning van de plaatselijke oecumene wordt voor de periode van twee jaar een taakgroep in het leven geroepen die lokale gemeenschappen gaat begeleiden bij het opzetten van convenanten. ●

Netwerk en communicatie centraal in nieuw beleidsplan

Het tienjarig bestaan van de Katholieke Vereniging voor Oecumene is onopgemerkt voorbijgegaan. De vlag ging niet uit en er werd geen champagne ontkurkt. De samenvoeging van de instelling Aktie en Ontmoeting Oosterse Kerken en de Sint Willibrordvereniging werd gerealiseerd op 1 januari 2001. We kijken terug op een geslaagde fusie. Vanaf het begin is er goed samengewerkt in het bestuur en door de medewerkers. Door middel van de tijdschriften, de bijdragen op het gebied van oecumenische vorming, de oecumenische contacten, de advisering en dienstverlening wordt er alles aan gedaan om de katholieke inzet voor de oecumene goed voor het voetlicht te brengen. Twee jaar geleden verhuisde het secretariaat van Den Bosch naar Utrecht waar het secretariaat ruimte vond in het huis van de Bisschoppenconferentie. Ook deze verhuizing is probleemloos en goed verlopen.

Nieuw beleidsplan

Dat de vereniging ondanks de succesvolle nieuwe start in 2001 en 2009 met zorgen te kampen heeft, bleek tijdens de laatste ledenvergadering in november 2010. Door de daling van de inkomsten moet de vereniging rekenen met een structureel tekort dat in de komende jaren kan oplopen tot ca. 60.000,—. Op last van de ledenvergadering heeft het bestuur een beleidsvisie voor de komende jaren opgesteld. Dit beleidsstuk zal op de ledenvergadering op 4 november worden gepresenteerd.¹

♦ Henk van Doorn

Het opstellen van het beleidsplan was een spannende aangelegenheid. Het bestuur staat voor het dilemma: op grond van een strak begrotingsbeleid de tering naar de nering zetten óf op basis van de nog beschikbare middelen investeren in de toekomst. Kiezen voor een strak begrotingsbeleid zou onmiddellijk een flinke reductie op de formatie van het bureau betekenen. Investeren in vernieuwing heeft als gevolg dat een deel van de financiële reserve van de vereniging vrij gemaakt zal moeten worden.

Prioriteit

In het nieuwe beleidsplan kiest het bestuur voor de lijn van vernieuwing. Prioriteit wordt gegeven aan het onderhouden en uitbouwen van een katholiek netwerk voor oecumenische dialoog en samenwerking. Het bestuur wil zich toelagen op het interesseren en betrekken van jongeren bij de oecumene én op het organiseren van oecumenische ontmoetingen en uitwisselingen. Daarnaast zullen de taken op het gebied

van informatie en oecumenische vorming worden voortgezet.

Netwerk en communicatie zijn de kernwoorden in het nieuwe beleidsplan. Voor de toekomst van de vereniging is van belang dat de vereniging bruggen slaat en samenwerkingsverbanden aangaat met personen en instellingen die werkzaam zijn op maatschappelijk of cultureel gebied. Op het gebied van de vertegenwoordiging, de oecumenische contacten en de advisering is er grotere rol weggelegd voor bestuursleden. Via de tijdschriften en digitale communicatietechnieken wil het bestuur de communicatie met de leden versterken. Voorzitter Henk van Doorn gaat daarbij voorop. Reeds geruime tijd is hij te volgen op twitter. En ook op het forum Oecumene.online van LinkedIn laat hij van zich horen.

Band met de kerk

Binnen de Rooms-katholieke Kerk wil de vereniging de aanjager blijven van een actieve inzet voor en betrokkenheid bij oecumene. De vereniging blijft daarom oecumenische vorming aanbieden. Om dit werk op de langere termijn te kunnen voortzetten, is de steun van de kerkgemeenschap onontbeerlijk. In overleg met de gedelegeerden voor oecumene van ieder bisdom zal een plan de campagne gemaakt om te bevorderen dat Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken ook werkelijk aandacht krijgen.

De vereniging gaat een spannende tijd tegemoet. Op de jaarvergadering in november kunnen de leden zich uitspreken over de toekomst. Er is geen reden om te wanhopen. Er is werk genoeg te doen en in het vertrouwen dat het goede werk doorgang zal vinden zullen we over vijf jaar het derde lustrum niet geruisloos voorbij laten gaan. ●

¹ Leden van de vereniging kunnen het nieuwe beleidsplan opvragen bij het secretariaat van de vereniging. Deelnemers aan de ledenvergadering wordt het toegezonden.

Met vertrouwen de toekomst tegemoet

in gesprek met de nieuwe penningmeester van de vereniging

Sinds november 2010 heeft de vereniging een nieuwe penningmeester. Op voordracht van het bestuur koos de ledenvergadering mw. Christien van den Heuvel-van Maarseveen unaniem in het bestuur. In het bestuur heeft zij de taken overgenomen van Henk Berflo die in 1980 als gedelegeerde voor oecumene van het bisdom Breda toetrad tot het hoofdbestuur en vanaf 1989 penningmeester van de vereniging is geweest. In dit interview stelt mw. Van den Heuvel-van Maarseveen zich aan de leden van de vereniging voor.

♦ Christien van den Heuvel

Ik kom uit een rooms-katholiek gezin waarin 8 kinderen zijn geboren. Mijn vader en moeder zijn na de oorlog getrouwd en vonden ieder kind een geschenk en waren dankbaar dat God hen voor weer een kindje liet zorgen. Zo kom ik dus uit een warm en geborgen nest. Zelf heb ik geprobeerd dit door te geven aan mijn kinderen, 2 zonen. Mijn vader vond dat je ook als meisje gewoon zo veel mogelijk moest studeren als je het kon en zo ben ik na de MULO naar de Middelbare Handelsavondschool gegaan, heb mijn praktijkdiploma boekhouden en Nederlands gehaald en Moderne Bedrijfsadministratie. Intussen zat op die Handelsavondschool ook de jongen waar ik nu al 42 jaar mee getrouwd ben. Tijdens mijn zwangerschappen heb ik het SPD diploma (Staats Praktijkdiploma Bedrijfsadministratie) en toen ik 36 jaar was voltooide ik de opleiding tot Accountant Administratieconsulent. Inmiddels was ik ook mijn eigen accountantskantoor begonnen, kleinschalig want er waren 2 kinderen en er moest ook nog wat vrijwilligers-

werk in de kerk gedaan worden. In onze parochie ben ik 12,5 jaar penningmeester geweest. In die periode hebben we als bestuur het besluit moeten nemen twee van de drie kerken te sluiten. We proberen om met alle gelovigen weer één gemeenschap te vormen.

Hoe bent u bij de oecumenische samenwerking betrokken geraakt?

Twee jaar geleden heb ik mijn kantoor ingebracht bij een collega waardoor de werkdruk enorm afnam en er weer ruimte kwam voor iets nieuws op het gebied van vrijwilligerswerk. De Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken zocht een penningmeester en de toenmalige voorzitter kende mij nog uit mijn penningmeestertijd in de parochies en waagde een kansje. Ik ben daar op ingegaan en heb zo veel van oecumene geleerd. Er zijn veel kerkgenootschappen met hun eigen wijze van vieren. Toch horen wij allemaal bij dezelfde God. Via de Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken ben ik bij

de Katholieke Vereniging voor Oecumene betrokken geraakt. Opnieuw door de voorzitter van de USRK die inmiddels voorzitter van de KVO was geworden. Er werd al langer gezocht naar een nieuwe penningmeester en u raadt het al: ik werd ervoor gevraagd. Dat vond ik wel mooi want ik kende de Katholieke Vereniging voor Oecumene van de mooie posters op Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken. De iconen op die poster vind ik prachtig.

De vereniging heeft het financieel niet gemakkelijk. Hoe staan we ervoor?

Inderdaad is de situatie niet gemakkelijk, maar we moeten er ook niet over somberen. Het viel de laatste jaren niet mee om de begroting rond te krijgen. Enkele subsidies die de vereniging ontving liepen af en werden niet verlengd. Geleidelijk lopen de opbrengsten uit de collecten en de bijdragen van leden en donateurs terug. In de uitgaven is flink gesnoeid maar ook dat was niet voldoende. Gelukkig heeft de vereniging nog een vermogen. De opbrengsten daaruit zorgen er soms net weer voor dat het negatieve resultaat beperkt blijft. Elk jaar is het spannend als de jaarcijfers op tafel komen. Ik ben van nature positief ingesteld en heb er het volste vertrouwen in dat de vereniging op basis van het nieuwe beleidsdocument de komende jaren het hoofd boven water kan houden. De medewerkers gaan er voor en met wat financiële hulp van eenieder komen we er wel. ●

Bruggen bouwen in Egypte tussen christenen en moslims

Op de Zondag voor de Oosterse Kerken in mei 2011 vroeg de vereniging aan de parochies steun voor een project van de Koptisch Orthodoxe Kerk in Egypte. Door de Vereniging voor Ontwikkeling en Maatschappelijke Dienstverlening, een sociale ontwikkelingsorganisatie van de Koptisch Orthodoxe Kerk worden al enkele jaren trainingen in positief denken gegeven. Dankzij de steun van Cordaid die de opbrengst van de actie verdubbelde werd het project in totaal met € 15.000,— gesteund. De directeur van dit instituut, mw. Sara Nakhla, schreef ons over haar recente ervaringen.

Wat betekent de training in positief denken voor het contact met moslims?

‘Op dit moment willen maar weinig christenen iets met moslims te maken hebben. Fanatieke moslims proberen de macht over alle mensen te krijgen door het opleggen van de islamitische wetgeving, de sharia. Met geweld is een aantal kerken gesloten waardoor christenen niet voor het gebed kunnen samenkomen. In moderne woonhuizen gelden zelfs nieuwe, strenge kledingsvoorschriften voor bezoekers. Door deze maatregelen nemen onder de christenen de haat en de angst toe waardoor ze zich steeds meer van de samenleving afgrenzen. Als fanatieke moslims de macht overnemen zullen de christenen helemaal in een isolement gedrongen worden. Christenen zien moslims vaak als vijanden die hun land en Egyptisch burgerschap willen afnemen. De training die wij geven is er op gericht christenen te helpen een andere verhouding tot moslims te ontwikkelen en bruggen te bouwen. Onze eerste ervaringen waren positief en we waren ervan overtuigd stappen in de goede richting te hebben gedaan door christenen te le-

◆ Foto: Koptisch Orthodoxe Kerk

ren positief te denken en contacten met moslims te ontwikkelen. Door de recente gebeurtenissen hebben we het gevoel weer terug te zijn bij af. Maar blijf ons alsjeblieft steunen. Het is geen eenvoudige taak.

Hoe kunt u voorkomen dat het initiatief beperkt blijft tot de Koptische gemeenschap?

Het doel van het initiatief is juist om bruggen naar de moslims te slaan en om te leren hoe we samen in vrede kunnen leven. De christenen zijn op dit moment gewond en gekrenkt, meer dan voorheen, zelfs in die mate dat christenen gingen demonstreren, stakingen organiseerden en soms zelf geweld gebruikten. Daarom moeten we met christenen werken en hen helpen om in de huidige situatie op een beschaafde manier te protesteren. We stimuleren christenen in ieder geval op individuele basis om contacten met moslims te onderhouden. Aan het trainingsprogramma werken ook moslims mee die bekend zijn vanwege hun positief denken en die een neutrale verhouding tot christenen hebben.

Hoe kunnen mensen de kennis die ze in de training opdoen in de praktijk brengen?

We richten ons vooral op de verandering van de houdingen. Sommige leiders die de trainingen bijwonen zijn tegen de openheid van de kerk naar de rest van de gemeenschap. Ze willen de kerk liever isoleren door hun volgelingen af te houden van contacten met anderen. Sommige leiders veranderen

door de training van opvatting en zien de betekenis in van positief denken en de acceptatie van de ander. Sommige volharden in hun opvatting en blijven contacten met anderen afwijzen. Degenen die met een positieve instelling de training gevolgd hebben, veranderen hun houding en gaan anders praten. Die invloed werkt door in verschillende groepen: onder jongeren, in vrouwengroepen en in beroepsgroepen. We zijn voornemens meer via facebook te communiceren en zo de continuïteit van onze inzet te waarborgen. Het is werk dat pas op de lange termijn zijn vruchten zal afwerpen. ●

Christelijk getuigenis in een multi-religieuze wereld

‘Zending behoort tot het wezen van de kerk. De verkondiging van het woord van God en het getuigenis ten overstaan van de wereld zijn essentieel voor elke christen. Tegelijkertijd is het noodzakelijk om dit te doen in overeenstemming met de grondbeginselen van het evangelie, met respect en liefde voor alle mensen.’

Met deze zin opent een gezamenlijke verklaring van de Pauselijke Raad voor de Interreligieuze Dialoog, de Wereldraad van Kerken en de Wereldwijde Evangelische Alliantie. Er is vijf jaar van overleg en bezinning aan vooraf gegaan. Het document geeft de kerken praktische aanbevelingen voor gedrag in christelijk getuigenis overal ter wereld. U kunt het document vinden op www.oecumene.nl

Twée verklaringen over de doop

‘Wij, de kerken die deze verklaring ondertekenen, erkennen iedere doop die, in geloof en in gehoorzaamheid aan de opdracht van Jezus (Mat. 28:19), is voltrokken in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, en die, binnen de betrokken gemeenschap en volgens de aldaar geldende regels, is bediend met water. De aldus voltrokken en ontvangen doop is eenmalig en onherhaalbaar.’

Deze zinsnede vormt de kern van de door de Raad van Kerken voorgestelde gemeenschappelijke verklaring over de doop die vóór de zomer aan ruim twintig kerkgenootschappen in Nederland is gestuurd. De verklaring is opgesteld door de projectgroep Doop(v)erkenning die in 2009 door de Raad van Kerken werd ingesteld met de opdracht een stimulans te geven aan de verbreding en de verdieping van de dooperkenning tussen de kerken.

Het bevreemdde sommigen dat de Raad van Kerken het initiatief nam tot dit beraad. Immers, de overeenkomsten tussen de Rooms-katholieke en enkele protestantse kerken inzake de wederzijdse dooperkenning dateren al uit de jaren zestig van de vorige eeuw. Waarom is het dan nodig om opnieuw hierover met elkaar gesprek te gaan? Daar zijn meerdere redenen voor:

- de kring van de Raad van Kerken is de laatste jaren uitgebreid. Wederzijdse dooperkenning is niet voor alle bij de Raad van Kerken aangesloten of betrokken kerkgenootschappen vanzelfsprekend.
- Overeenkomsten over de wederzijdse dooperkenning werden tot nu bereikt tussen kerken die de kinderdoop kennen. Er zijn ook kerken die de kinderdoop afwijzen en alleen dopen op belijdenis.
- In het internationale oecumenische

◆ Doop van Jezus door Johannes. Foto: Raad van Kerken

gesprek over de doop wordt de samenhang tussen doop en geloof sterk benadrukt. De doop is een sacrament van geloof. Vanuit die invalshoek kan en dient het gesprek tussen kerken die de kinderdoop kennen en kerken die dopen op belijdenis opnieuw gevoerd te worden.

De projectgroep Doop(v)erkenning heeft het oecumenisch gesprek over de doop die bredere basis gegeven. Op de bijeenkomsten die de projectgroep organiseerde werd in zeer goede sfeer het gesprek gevoerd tussen vertegenwoordigers van uiteenlopende tradities. Al snel was duidelijk dat lang niet alle bij dit proces betrokken kerken de gemeenschappelijke verklaring over de wederzijdse erkenning van de doop

kunnen onderschrijven. Maar in de ontmoetingen en besprekingen groeide ook de wederzijdse waardering en toenadering tussen vertegenwoordigers van kerken die nog niet toe zijn aan een wederzijdse dooperkenning.

Hieruit vloeide een tweede verklaring voort over de onderlinge toenadering rond de doop die eveneens aan alle bij het proces betrokken kerkgenootschappen ter onder-tekening is aangeboden. Belangrijke zaken die in deze verklaring aan de orde komen zijn de relatie tussen doop en geloof, de onherhaalbaarheid en noodzakelijkheid van de doop.

De verklaring besluit als volgt:

‘Eén Geest en één doop. Er tekent zich toenadering af tussen de kerken, met name ook tussen kerken die de kinderdoop kennen en de kerken uit de doperse traditie(s). Wij, de geloofsgemeenschappen

die betrokken waren in dit proces van Doopverkenning, constateren dat met dankbaarheid en vreugde. Wij hopen in verdere contacten, breed-oecumenisch of bilateraal, steeds meer te ontdekken dat het de éne Geest is die in de verschillende dooppraktijken, met hun sterke en zwakke punten, werkt, en die ons brengt op oude, vertrouwde wegen, maar soms ook op verrassend nieuwe. De kerken die deze verklaring ondertekenen verplichten zich om op basis van het hierboven gestelde verder het gesprek met elkaar over de doop te blijven zoeken.’

Beide verklaringen zijn voorgelegd aan de kerken in de hoop dat al in de Week van Gebed 2012 de ondertekening kan plaatsvinden. ●

Jaarvergadering Katholieke Vereniging voor Oecumene in Utrecht

Zalencentrum Trianon Utrecht 4 november 2011

De jaarvergadering van de vereniging op 4 november 2011 zal worden gehouden in Utrecht in het zalencentrum Trianon aan Oude Gracht 252. U bent vanaf 10.30 welkom. Om 11.00 uur begint de huishoudelijke vergadering waarop de jaarstukken van de vereniging worden toegelicht en vastgesteld. Een belangrijk onderdeel vormt de presentatie van het beleidsplan voor de komende jaren.

De middagbijeenkomst begint om 14.00 uur en staat in het teken van het thema van Willibrordzondag 'Een rijke oogst. Vruchten van de oecumenische dialoog'. De Remonstrantse theoloog en vice-voorzitter van de Raad van Kerken, Prof. dr. Marius van Leeuwen, zal vanuit zijn achtergrond spreken over de resultaten van de oecumenische dialogen in de afgelopen decennia. Diaken drs. Rob van Uden zal reflecteren op de betekenis van de resultaten van de oecumenische dialogen voor de praktijk. U kunt zich opgeven voor de hele dag of een gedeelte daarvan via secretariaat@oecumene.nl of telefonisch op 030-2326907.

Kosten studiemiddag € 5,-.

De wereld van iconen. Verhalen in beelden

Thomashuis Zwolle, 1e bijeenkomst 21 november 2011

Iconen staan nooit op zichzelf. In huis staan ze op een dierbare plaats, met een lichtje ervoor. In de oosterse kerken vind je ze meestal te midden van vele andere iconen, de iconostase. Iconen openen een wereld voor wie zich er in verdiept. We bestuderen de aankondiging aan Maria door de engel Gabriël, de kersticoon en Jezus' opdracht in de tempel.

Data: maandagavonden 21 november, 12 december, 30 januari van 19.30 – 21.30 uur

De avonden worden geleid door Leo van Leijsen en Susanne de Jong-Tennekes

Kosten: A € 30,- | B € 37,50

Inschrijving: voor de cursus bij voorkeur via de website:

www.kloosterzwolle.nl.

Ook is het mogelijk te bellen:

(038) 425 44 12 (maandag tot en met vrijdag van 9.00-15.00 uur) of te mailen: thomashuis@kloosterzwolle.nl

Didaskalion – Inwijding in het Oosters Christendom

Kasteel Hernen, 1e bijeenkomst 13 januari 2012

De interesse gaat uit naar waar cultuur en spiritualiteit, maar ook traditie en hedendaagse wereld elkaar snijden. 'Inwijding' slaat in het oosters christendom op de liturgie, maar ook op geestelijk leven in bredere zin. Teksten van oude auteurs (Johannes van Damascus, Evagrius, Johannes van Apamea e.a.) en van hedendaagse (Anselm Grün, Matta el-Miskien etc.) worden gezamenlijk gelezen en besproken.

Didaskalion is een samenwerking tussen de A.A. Brediusstichting te Hernen en de Katholieke Vereniging voor Oecumene. Data: vrijdagen 13 januari, 10 februari, 16 maart, 20 april, 11 mei 2012.

van 13.45 – 16.15

Plaats: A.A. Brediusstichting, Kasteel Hernen, Dorpstraat 40, 6616 AH, Hernen. Het leerhuis wordt geleid door Leo van Leijsen.

Kosten: € 75,- (incl. reader met kopieën). Opgeven het liefst vóór 6 januari 2012: bij de A.A. Brediusstichting te Hernen, 0487 531387 of brediusstichting@hetnet.nl.

♦ *Mariaicoon uit Oekraïne.*

Foto: F. Hoppenbrouwers

Kerken in Oekraïne. Geloofspraktijk, oecumene en sociale verantwoordelijkheid

Kasteel Hernen 26 november 2011

Al jarenlang worden er vanuit de kerken in Nederland contacten onderhouden met de kerken in Oekraïne. Het tijdschrift Pokrof en de stichting Communicantes organiseren in kasteel Hernen op zaterdag 26 november 2011, 10.30 – 16.00 uur een studiedag over de geloofspraktijk, oecumene en sociale verantwoordelijkheid van de kerken in Oekraïne. Sprekers: Irina Ki-toera, Julia Hoppenbrouwers-Nagornyak, Heleen Zorgdrager, Mariana Kavinska e.a. Voor het volledige programma zie www.oecumene.nl Kosten deelname: € 20,-.

U kunt zich opgeven via secretariaat@oecumene.nl of telefonisch 030-2326907

Bezoek onze website op: www.oecumene.nl

Colofon

Overeen is het communicatieblad van de Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord. Leden, donateurs en parochies ontvangen het blad twee maal per jaar.

Redactie: Geert van Dartel, Mirella van Herp, Leo van Leijsen

Vormgeving: VANDARTEL, Oss

Drukwerk: Van Stiphout, Helmond

Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord

Biltstraat 121
3572 AP Utrecht
T: 030-2326907
E: secretariaat@oecumene.nl
Internet: www.oecumene.nl
ING: 801919
ING: 1087628
ISSN: 1568-2862